

Sygn. akt I S 118/19

POSTANOWIENIE

Dnia 12 grudnia 2019 roku

Sąd Apelacyjny w Katowicach w Wydziale I Cywilnym

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Roman Sugier

Sędziowie: SA Lucyna Morys-Magiera (spr.)

SSO del. Jacek Włodarczyk

po rozpoznaniu w dniu 12 grudnia 2019 roku

skargi K. S., J. J. i L. J. na naruszenie prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w sprawie o zapłatę toczącej się z powództwa A. S. (1), K. S., L. J. i J. J. przeciwko L. S. i E. S. przed Sądem Rejonowym w S. pod sygn. I C 1548/15 (obecnie (...)) i przed Sądem Okręgowym w K. pod sygn. akt III Ca 226/17

z udziałem Skarbu Państwa-Prezesa Sądu Rejonowego w S. i Prezesa Sądu Okręgowego w K.

postanawia:

1. stwierdzić, że w sprawie prowadzonej przez Sąd Rejonowy w S. pod sygnaturą akt I C 1548/15 (obecnie (...)) i przez Sąd Okręgowy w K. pod sygnaturą akt III Ca 226/17 nastąpiła przewlekłość postępowania
2. przyznać na rzecz każdego ze skarżących od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w K. sumy po 2500 (dwa tysiące pięćset) złotych;
3. oddalić skargę w pozostałym zakresie;
4. zwrócić każdemu ze skarżących po 200zł (dwieście) złotych, uiszczone tytułem opłaty od skarg.

SSA Lucyna Morys-Magiera SSA Roman Sugier SSO del. Jacek Włodarczyk

Sygn. akt I S 118/19

UZASADNIENIE

Skarżący : K. S., J. J. i L. J. wnieśli datowane na 21 sierpnia 2019r. skargi, w których domagali się stwierdzenia przewlekłości postępowania toczącego się przed Sądem Rejonowym w S. pod sygnaturą akt I C 1548/15 (obecnie I C 2856/17) i przed Sądem Okręgowym w K. pod sygnaturą akt III Ca 226/17 w sprawie z powództwa A. S. (2), K. S., J. J. i L. J. przeciwko L. S. i E. S. o zapłatę, w okresie od marca 2017r. do chwili wniesienia skargi, przyznania im od Skarbu Państwa 10 000 zł z tego tytułu oraz zwrotu kosztów postępowania.

Podnosili, iż Sąd Rejonowy w S. dopiero 6 marca 2017r. przesłał do Sądu Okręgowego w K. akta sprawy z apelacją powodów, zaś wyrok sądu drugiej instancji, którym przekazano sprawę do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji, zapadł dopiero 14 marca 2018r. Wskazywano w skardze, iż wniosek o uzasadnienie wyroku wniesiono w kwietniu 2018r., zaś wezwanie do jego sprecyzowania dokonał Sąd Rejonowy w S. dopiero w grudniu 2018r., zatem po 7 miesiącach bezczynności. Skarżący wskazywali, że do chwili wniesienia skargi nie nadano biegu ich wnioskowi oraz nie wyznaczono terminu rozprawy. Zarzucali, że nadal nie został im doręczony odpis wyroku sądu drugiej instancji z uzasadnieniem. Zarzucali ponadto, że pozew inicjujący sprawę został złożony we wrześniu 2015r. i nadal nie wydano

kończonego orzeczenia. Zaznaczali, że w sprawie o sygn. I S 82/19 Sąd Apelacyjny w K. stwierdził postanowieniem z 2 sierpnia 2019r. przewlekłość powyższego postępowania.

Skarb Państwa - Prezes Sądu Okręgowego w K. wniósł o oddalenie skargi jako bezzasadnej, podnosząc, że czynności w sprawie były dokonywane na bieżąco, natomiast sprawa została skierowana na termin rozprawy zgodnie z kolejnością wpływu spraw do wydziału, bowiem nie należy ona do katalogu spraw pilnych.

Skarb Państwa - Prezes Sądu Rejonowego w S. wniósł o oddalenie skargi, podnosząc, że czynności sędziego referenta były dokonywane niezwłocznie, natomiast opóźnienia w wykonaniu jego zarządzeń przez sekretariat były spowodowane nadmiernym obciążeniem jego pracowników w związku z likwidacją sekcji ds. uproszczonych w tym Sądzie oraz kilkukrotną zmianą pracownika obsługującego referat sędziego prowadzącego sprawę.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Pozew w postępowaniu upominawczym w sprawie z powództwa A. S. (2), K. S., J. J. i L. J. przeciwko L. S. o zapłatę kwoty 2231zł wraz z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu wpłynął do Sądu Rejonowego w S. 15 września 2015r. Nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym wydano 28 września 2015r. 3 listopada 2015r. pozwana wniosła sprzeciw od nakazu zapłaty. Na rozprawie 8 lutego 2016r. przeprowadzono postępowanie dowodowe z dokumentów oraz dopuszczono dowód z przesłuchania stron, który przeprowadzono na rozprawie 25 lipca 2016r. Rozprawa z 11 kwietnia 2016r. została odroczone z uwagi na chorobę sędziego. Rozprawę z 16 września 2016r. odroczone w związku ze zobowiązaniem dowodowym stron, na posiedzeniu 7 listopada 2016r. dopuszczono dowód ze złożonych na wezwanie dokumentów i zamknięto rozprawę. Wyrokiem z 21 listopada 2016r. oddalono powództwo i wyrzeczono o kosztach procesu. Wniosek o jego uzasadnienie wpłynął 23 listopada 2016r. Apelację od wyroku wnieśli powodowie 27 grudnia 2016r.

Zarządzeniem z 4 stycznia 2017r. powodowie zostali wezwani do opłacenia apelacji, po opłaceniu apelacji jej odpis doręczono pełnomocnikowi pozwanego 3 lutego 2017r. Akta sprawy celem rozpoznania apelacji wpłynęły do Sądu Okręgowego w K. 28 lutego 2017r. Zarządzeniem z 6 października 2017r. polecono przedstawić akta do wyznaczenia terminu zgodnie z kolejnością wpływu. Zarządzeniem wykonanym 12 stycznia 2018r. wyznaczono termin rozprawy na 14 marca 2018r. Wyrokiem z 14 marca 2018r. Sąd Okręgowy w K. uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w S., pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego. Wniosek powodów o sporządzenie uzasadnienia wyroku wpłynął do Sądu Okręgowego w K. 19 marca 2018r., orzeczenie z uzasadnieniem doręczono pełnomocnikowi powodów 19 kwietnia 2018r.

Pozwany do Sądu Rejonowego w S. wniósł 5 maja 2017r. wniosek o wydanie odpisu orzeczenia w sprawie I C 1548/15, o którego sprecyzowanie wezwano pozwanego zarządzeniem z 11 maja 2017r. Pozwany złożył pismo wyjaśniające 24 maja 2017r., 26 kwietnia 2018r. pozwani złożyli w Sądzie Okręgowym w K. wniosek o doręczenie im odpisu wyroku z 14 marca 2018r. z uzasadnieniem. Zarządzeniem z 23 maja 2018r. wezwano pełnomocnika pozwanych do sprecyzowania charakteru wniosku pozwanych, a po uzyskaniu informacji o wypowiedzeniu pełnomocnictwa – wezwano pozwanych, którzy udzielili odpowiedzi 7 grudnia 2018r. Zarządzeniem z 19 grudnia 2018r. polecono udzielić akt Sądowi Okręgowemu w K. celem rozpoznania wniosku złożonego po terminie. Akta sprawy wpłynęły do Sądu Okręgowego w K. 25 stycznia 2019r., zarządzeniem z 14 lutego 2019r. wezwano pozwanych o opłatę wniosku, po jego opłaceniu wyrok z uzasadnieniem doręczono pozwanemu 13 maja 2019r. Akta sprawy zwrócono Sądowi Rejonowemu w S. 30 maja 2019r. i następnie przekazano je Sądowi Apelacyjnemu w K. w związku ze skargą na przewlekłość postępowania, złożoną przez powoda A. S. (1). Po uwzględnieniu skargi postanowieniem z 2 sierpnia 2019r., wydanym w sprawie o sygn. I S 82/19, akta zostały zwrócone. Postanowieniem z 5 czerwca 2019r. dopuszczono dowód z opinii biegłego ds. wyceny nieruchomości celem ustalenia wysokości należności za bezumowne korzystanie z lokalu i udzielono akt biegłemu. Akta zostały zwrócone Sądowi Rejonowemu w S. przez biegłego 26 września 2019r.

Sąd Apelacyjny zważył, iż badanie, czy w konkretnej sprawie nastąpiła zwłoka w jej rozpoznaniu musi uwzględniać ustalenie rozsądnego terminu postępowania w oparciu o wszystkie okoliczności danej sprawy oraz w oparciu o następujące kryteria: złożoność sprawy, postępowanie samego skarżącego i właściwych organów, znaczenie

przedmiotu postępowania dla skarżącego (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 22 stycznia 2013r., 51219/09! wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 25 września 2012r., 1415/11; decyzja Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 29 maja 2012r., 9848/10, wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 22 stycznia 2013r., 28940/08).

Zbędną zwłoką nie jest każdy upływ czasu, ale dopiero nadmierne odstępstwo od czasu zwykle koniecznego dla wykonania określonych czynności, dlatego przewlekłość postępowania zachodzi wówczas, gdy zwłoka w czynnościach jest nadmierna (rażąca) i nie znajduje uzasadnienia w obiektywnych okolicznościach sprawy, (porównaj- postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2013r. (...) 3/13, postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 10 stycznia 2013r. sygn. akt II S 33/12; postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 23 listopada 2010r. sygn. akt II S 28/10; postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 2 września 2015r., II S 18/15).

Ustawa nie określa przeciętnego czasu oczekiwania na rozpatrzenie sprawy. W judykaturze zasadniczo za przewlekłe uznaje się postępowanie trwające ponad 12 miesięcy (porównaj- postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06 i z dnia 24 lipca 2008 r., II OPP 20/08 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2005 r., III SPP 96/05), co ma swoją podstawę w domniemaniu ustawowym ustalonym art. 14 wspomnianej ustawy. Niemniej jednak, samo przekroczenie wskazanego powyżej terminu nie prowadzi do automatyzmu wyrażającego się stwierdzeniem przewlekłości, gdyż uwzględnić należy nadto terminowość i celowość podejmowanych czynności.

Uwzględnić nadto należy konieczność rozpoznawania spraw w sposób określony w § 56 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia z dnia 23 grudnia 2015r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz.U. z 2015r. poz. 2316), tj. zgodnie z kolejnością wpływu. Przewlekłość postępowania musi być nadto następstwem okoliczności, które pozostają w związku przyczynowym z działaniem lub bezczynnością organu prowadzącego postępowanie, nie stanowiąc skutku zachowania strony, uczestników postępowania lub innych organów, na które organ prowadzący postępowanie nie ma wpływu. Sąd ma natomiast obowiązek podejmować skutecznie działania dyscyplinujące i naprawcze, zmierzające do jak najszybszego zakończenia sprawy.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny uznał, że skargi rozpoznawane w niniejszej sprawie zasługują na uwzględnienie co do zasady, bowiem doszło do przewlekłości postępowania w rozumieniu art. 2 ust. 1 i 2 ustawy z 17 czerwca 2004r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki.

W istocie bowiem miało miejsce nieuzasadnione przedłużenie postępowania w zakresie dotyczącym rozpoznania wniosku pozwanych o doręczenie im wyroku Sądu Okręgowego w K. z 14 marca 2018r. wraz z uzasadnieniem, co wywarło wpływ na całość procedowania i opóźnienie podjęcia czynności zmierzających do wydania orzeczenia końcowego w sprawie.

Pozwani bowiem wnieśli 26 kwietnia 2018r. jasno sprecyzowane pismo, w którym domagali się doręczenia im odpisu wspomnianego wyroku z uzasadnieniem i zbędnym było dalsze wyjaśnianie charakteru tego wniosku i przekazanie akt sprawy w tym celu przez Sąd Okręgowy w K. Sądowi Rejonowemu w S.. Wskazać należy, iż wezwanie do sprecyzowania charakteru wniosku zostało doręczone pełnomocnikowi pozwanych w okresie, gdy był on jeszcze zobowiązany do działania w imieniu mocodawców w ramach wypowiedzianego pełnomocnictwa; jego brak odpowiedzi winien skutkować zastosowaniem rygoru uwidocznionego w wezwaniu. Wniosek należało więc potraktować jako złożony w trybie art. 387 § 3 kpc, zamiast kontynuować procedurę wyjaśniającą. W jej ramach nadto w okresie od zawiadomienia o wypowiedzeniu pełnomocnictwa do zarządzenia z 19 grudnia 2018r., którym polecono udzielić akt Sądowi Okręgowemu w K. celem rozpoznania wniosku złożonego po terminie, nastąpiła 6 miesięczna bezczynność po stronie Sądu Rejonowego w S.. Braki kadrowe, reorganizacja i inne przyczyny przewlekłości przytaczane w odpowiedzi na skargę nie usprawiedliwiają przy tym, zdaniem Sądu Apelacyjnego, tego opóźnienia w podejmowaniu celowych czynności w sprawie, bowiem zadaniem przełożonego jest także zorganizowanie ewentualnych zmian organizacyjnych sądu, by uniknąć nieprawidłowości w jego działaniu. Uruchomienie zbędnego, kilkumiesięcznego

postępowania wyjaśniającego, zastąpiło wyrokowanie przez sąd pierwszej instancji, który w ten sposób nie przystąpił do ponownego rozpoznania sprawy, której akta otrzymał 11 maja 2018r., zaś pierwszą czynność zmierzającą do rozpoznania merytorycznego sprawy podjął 5 czerwca 2019r., kiedy to dopuszczono dowód z opinii biegłego do spraw wyceny nieruchomości. Zarzuty zbędnych czynności w zakresie nadania biegu wspomnianemu wnioskowi pozwanych, przyczyniających się do przewlekłości postępowania, wypadało postawić tu sądom obu instancji.

Zarzut przewlekłości postępowania dotyczący zbyt późnego rozpoznania sprawy przez Sąd Okręgowy w K. natomiast nie był zasadny, albowiem postępowanie dotyczące rozpoznania apelacji powodów było przeprowadzone sprawnie i bez zbędnej zwłoki. Akta sprawy wpłynęły bowiem do tego Sądu 28 lutego 2017r., zarządzeniem z 6 października 2017r. polecono przedstawić akta do wyznaczenia terminu zgodnie z kolejnością wpływu. Zarządzeniem wykonanym 12 stycznia 2018r. wyznaczono termin rozprawy na 14 marca 2018r. Wskazać w tym miejscu należy, iż przewlekłość postępowania odwoławczego może mieć miejsce w sytuacji, gdy zarządzenie o wyznaczeniu terminu rozprawy apelacyjnej zostało podjęte po upływie 12 miesięcy od daty wpływu akt z sądu pierwszej instancji (zob.: postanowienia Sądu Najwyższego z 5 sierpnia 2013r., III SPP 188/13, 19 października 2017r., III SPP 42/17), co nie miało miejsca w objętej skargą sprawie.

Pozostałe zarzuty skarżących dotyczące zbyt długiego okresu rozpoznania ich sprawy, w odniesieniu do daty wniesienia pozwu, a także opóźnienia w podjęciu czynności zmierzających do wydania orzeczenia końcowego, uznano zatem za słuszne. Nieskuteczny był zarzut odnoszący się do braku wyznaczenia terminu rozprawy przez sąd pierwszej instancji, wobec podjęcia postanowienia dowodowego na posiedzeniu niejawnym; niezależnie od tego także ta czynności była podjęta z nieuzasadnionym opóźnieniem, co wyżej wskazano.

Wobec stwierdzenia przewlekłości postępowania wypadało przyznać skarżącym od Skarbu Państwa — Sądowi Okręgowemu w K. sumy po 2500zł na rzecz każdego z nich, w oparciu o art. 12 ust. 4 i 6 wspomnianej ustawy. Sąd Apelacyjny uznał, że kwota ta stanowi należytą rekompensatę dla skarżących za zwłokę w rozpoznaniu ich sprawy, uwzględniając nie tylko czasokres przewłoki, ale także rodzaj sprawy, jej stopień skomplikowania faktycznego i prawnego, wysokość dochodzonego roszczenia oraz znaczenie sprawy dla interesów skarżących. W pozostałym zakresie skargę oddalono jako nieuzasadnioną.

Sąd Apelacyjny, uwzględniając skargę, wyrzekł o zwrocie uiszczonyj opłaty w kwocie 200zł (dwieście) złotych, na rzecz każdego ze skarżących, na zasadzie art. 17 ust. 3 cytowanej wyżej ustawy.

SSA Lucyna Morys-Magiera SSA Roman Sugier SSO del. Jacek Włodarczyk